

زبان‌های Security به لیست زبان‌ها اضافه خواهد شد. در پارتیشن‌های NTFS این زبان‌های تنظیمات سطح بالای مجوز دسترسی به پرونده و پوشه را تعیین می‌کند. ویندوز اکس‌پی به‌منظور سهولت کار پیشنهاد می‌کند که این گزینه علامت‌دار باقی بماند.

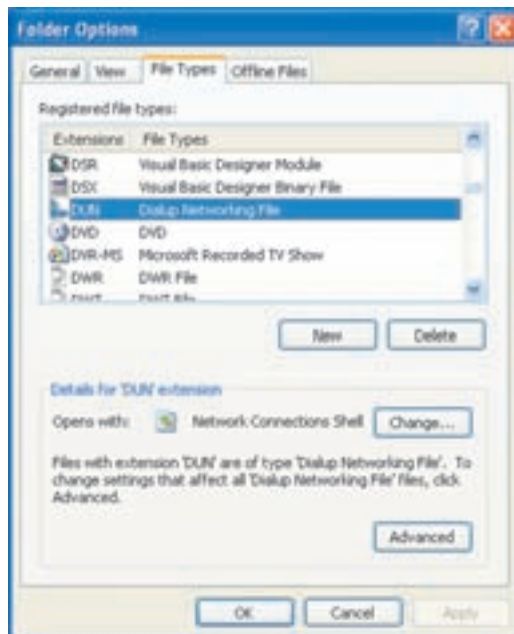
در صورت کلیک روی دکمه‌ی Restore Defaults، کلیه‌ی تنظیمات پیش‌فرض ویندوز اکس‌پی بر روی گزینه‌های فوق اعمال خواهد شد.

برای آن‌که تنظیمات کاربر روی کاوشگر ویندوز اکس‌پی اعمال شود، روی دکمه‌ی **Apply** کلیک کنید. کلیک روی دکمه‌ی **OK** سبب می‌شود به تنظیمات ترتیب اثر داده شود و کادر محاوره‌ای Folder Options نیز بسته خواهد شد.

- زبان‌های File Types:

در صورت کلیک روی زبان‌های File Types از کادر محاوره‌ای Folder Options کادری مانند شکل ۳-۳۰ ظاهر می‌شود.

قبل از این‌که ما محتویات این زبان‌ها را توضیح دهیم، یک آزمایش ساده انجام دهید. با کاوشگر ویندوز پوشه‌ی دلخواهی را که دارای تعداد زیادی پرونده از انواع مختلف است، باز

کنید. همان‌طور که مشاهده می‌کنید، ویندوز روی هر پرونده، نشانه‌ای را نمایش می‌دهد. آیا تا به حال از خود پرسیده‌اید که این نشانه‌ها بر چه اساسی نمایش داده می‌شوند؟ در پاسخ باید گفت، سیستم عامل ویندوز اکس‌پی، پرونده‌ها را بر اساس پسوند (extension) آنها می‌شناسد. این لیست شناسایی در **Registry**^۱ ویندوز ثبت می‌شود. با نصب هر برنامه‌ی جدید، تعداد پسوندهایی که ویندوز قادر به شناسایی آنهاست افزایش می‌یابد. هر برنامه هم احتمالاً با پرونده‌های دارای پسوند مختص خود سروکار دارد. در زبانه‌ی File Types، انواع پسوندها و پرونده‌هایی که ویندوز قادر به شناسایی آنهاست به همراه برنامه‌ی مرتبط با آنها نمایش داده می‌شود. کافی است نوار انتخاب را روی یک نوع دلخواه جابه‌جا کنید تا بتوانید جزئیات مربوط را مشاهده کنید. به‌عنوان مثال، در شکل ۳-۳۰ نوار انتخاب روی پسوند DUN قرار دارد. همان‌طور که مشاهده می‌کنید، پرونده‌هایی با این پسوند از نوع پرونده ایجاد شبکه با شماره‌گیری Dialup Networking File است. در بخش جزئیات (Details) عبارتی به‌صورت Open with: Network Connections Shell را مشاهده می‌کنید که برنامه‌ی بازکننده‌ی پرونده را تعیین می‌کند. در صورتی که می‌خواهید برنامه‌ی بازکننده‌ی پرونده‌های با پسوند DUN را تغییر دهید، روی دکمه‌ی دستور ... Change کلیک کنید. در این صورت پنجره‌ای باز می‌شود و کلیه‌ی برنامه‌های نصب شده در رایانه را مشاهده خواهید کرد. اکنون می‌توان برنامه‌ی موردنظر را برای باز کردن پرونده‌های با پسوند انتخاب شده تعیین کرد. دکمه‌ی Advanced تنظیمات مربوط به نحوه‌ی باز شدن پرونده‌های با پسوند انتخاب شده را ارائه می‌کند.

- زبانه‌ی Offline Files:

زبانه‌ی **Offline Files** برای کار با پرونده‌ها و برنامه‌های ذخیره شده از شبکه، به‌هنگام قطع ارتباط به‌کار می‌رود (شکل ۳-۳۱). به این‌گونه کار کردن با برنامه‌ها، وضعیت برون‌خطی یا غیرمتصل (Offline) گویند. پرونده‌های برون‌خطی معمولاً در پوشه‌ای به‌نام Offline Files Folder نگهداری می‌شوند.

برای مشاهده و تنظیم گزینه‌های این صفحه، ابتدا باید گزینه‌ی Use fast user switching را از پنجره‌ی Users account از صفحه‌ی Control Panel غیرفعال کنید (در میحث مدیریت کاربران از کتاب سیستم‌عامل جلد دوم آموزش داده خواهد شد).

۱. در سیستم‌عامل ویندوز، رجیستری یک بانک اطلاعاتی است که در آن تنظیمات سیستمی و کاربری و اطلاعات بیکربنندی نگهداری می‌شود.

شکل ۳-۳۱

با فرض اینکه گزینه‌های موجود در پنجره‌ی Offline Files فعال هستند این گزینه‌ها را شرح می‌دهیم:

- **Enable Offline Files:** علامت‌دار کردن این گزینه سبب می‌شود که پرونده‌های شبکه در حالت غیرمتصل نیز قابل استفاده باشند.
- **Synchronize all offline files when logging on:** با علامت‌دار کردن این گزینه، به سیستم عامل اعلام می‌کنیم که بعد از اتصال به شبکه، کلیدهای پرونده‌های برون‌خطی با داده‌های اصلی همسان شوند.
- **Synchronize all offline files before logging off:** علامت‌دار کردن این گزینه سبب همسان کردن پرونده‌های موجود بر روی سیستم با پرونده‌های شبکه، قبل از خروج از شبکه می‌شود.

- **Display a reminder every 60 minutes:** در صورتی که این گزینه علامت‌دار باشد، در مقاطع زمانی تنظیم‌شده، سیستم عامل همگام‌سازی پرونده‌های برون‌خطی با پرونده‌های شبکه را به شما یادآوری می‌کند.
 - **Create an offline files shortcut on the desktop:** با علامت‌دار کردن این گزینه، به سیستم عامل اعلام می‌کنیم که یک کلید میانبر برای دسترسی به پرونده‌های برون‌خطی بر روی میزکار ویندوز اکس‌پی ایجاد کند.
 - **Encrypt offline files to secure data:** وقتی این گزینه علامت‌دار باشد، پرونده‌های برون‌خطی برای محرمانه ماندن به صورت رمزگذاری شده در می‌آیند.
 - **Amount of disk space to use for temporary offline files:** با جابه‌جایی دکمه‌ی لغزان، می‌توان میزان فضای دیسک سخت را که برای نگهداری پرونده‌های برون‌خطی قابل استفاده است، تعیین کرد.
- کلیک روی دکمه‌ی دستور... Delete Files سبب می‌شود پرونده‌های برون‌خطی ذخیره شده روی سیستم حذف گردند.
- کلیک روی دکمه‌ی دستور... View Files سبب می‌شود پرونده‌های برون‌خطی موجود در پوشه‌ی Offline Files Folder ظاهر گردند.
- دکمه‌ی دستور Advanced نیز برای انجام تنظیمات پیشرفته‌ی رفتار سیستم عامل، در صورت قطع ارتباط با شبکه مورد استفاده قرار می‌گیرد.

خلاصه‌ی فصل

پنجره‌ی کاوشگر امکان مدیریت محتویات درایوها و پوشه‌ها را فراهم می‌کند. بخش محتویات پنجره‌ی کاوشگر ویندوز می‌تواند پرونده‌ها را در نماهای (View) مختلفی نمایش دهد. با جابه‌جا شدن در سطح درایوها و پوشه‌ها مسیر جاری یعنی مسیری که در نوار آدرس نوشته شده است، تغییر پیدا می‌کند. در بخش محتویات پنجره‌ی کاوشگر می‌توان پرونده‌های موردنظر را انتخاب، از آنها نسخه‌برداری یا به محل دیگری جابه‌جا کرد.

برای اجرای برنامه‌ها در ویندوز اکس‌پی، کافی است در محیط کاوشگر ویندوز، روی آنها دوبار کلیک کنید. با این حال اگر بخواهید می‌توانید با گزینه‌ی Run از منوی Start نیز این کار را انجام دهید.

ویندوز بین نوع پرونده‌ها و برنامه‌هایی که آنها را باز می‌کنند، ارتباط برقرار می‌کند. با این حال می‌توان برنامه‌ی موردنظر برای باز کردن پرونده را به‌صورت سفارشی انتخاب کرد. ویندوز اکس‌پی امکان مشاهده‌ی مشخصات پرونده، پوشه و درایو را فراهم کرده است. برای این منظور کافی است روی آنها کلیک راست و از منوی حاصل، گزینه‌ی Properties را انتخاب کنید.

در صورت انجام تنظیمات مورد نیاز، ویندوز اکس‌پی امکان حروف‌نگاری فارسی حروف و اعداد را فراهم می‌کند. کارکردهایی مانند تغییر نام، حذف، نسخه‌برداری و جابه‌جایی پرونده‌ها و پوشه‌ها به راحتی در ویندوز اجرا می‌شود.

با حذف پرونده‌ها و پوشه‌ها، آنها به‌صورت کامل حذف نمی‌شوند، بلکه درون سطل بازیافت نگهداری می‌شوند. پرونده‌های حذف شده که در سطل بازیافت قرار می‌گیرند، قابل بازیافت هستند.

برای جستجوی پرونده‌ها و پوشه و حتی رایانه‌ها در شبکه می‌توان از امکانات ویندوز استفاده کرد. در مورد پرونده‌ها جستجو می‌تواند بر اساس نام، نوع، اندازه و بخشی از محتوای آن انجام شود.

کاوشگر ویندوز، پرونده‌ها و پوشه‌های سیستم را بر اساس تنظیمات بخش Folder Options نمایش می‌دهد. این گزینه‌ها را می‌توان از مرکز کنترل (Control Panel) یا منوی Tools گزینه‌ی Folder Options تنظیم کرد.

خودآزمایی

۱. سه روش نمایش نما (View) برای نمایش محتویات پنجره‌ی کاوشگر را توضیح دهید.
 ۲. تفاوت کارکرد گزینه‌های Save و Save as از منوی File در برنامه‌هایی مانند WordPad چیست؟
 ۳. یک نقاشی ساده در محیط Paint ترسیم کنید. آن را با نام دلخواه و پسوند BMP و JPG، روی میزکار ذخیره کنید و اندازه‌ی پرونده‌های حاصل را با یکدیگر مقایسه کنید.
 ۴. چگونه می‌توان پرونده تصویری ذخیره شده روی درایوهای دیسک سخت را برای ویرایش مجدد با برنامه‌ی Paint باز کرد؟
 ۵. مشخصات پوشه‌ی My Pictures موجود در پوشه‌ی My Documents را بررسی و یادداشت کنید.
 ۶. برنامه‌ی کاوشگر ویندوز را اجرا کنید و به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:
 - الف) تعداد درایوهای دیسک سخت رایانه
 - ب) تعداد درایوهای حافظه‌ی جانبی قابل حمل
 - ج) فضای اشغال شده‌ی هر یک از درایوهای دیسک سخت
 - د) کل ظرفیت هر یک از درایوهای دیسک سخت
- آیا با جمع ظرفیت‌های درایوهای دیسک سخت می‌توان کل ظرفیت دیسک را به دست آورد؟
۷. منظور از صفت‌های پرونده چیست؟ چگونه می‌توان صفت‌های پرونده را مشاهده یا آنها را تغییر داد؟
 ۸. آیا همیشه امکان بازگرداندن پرونده‌های حذف شده وجود دارد؟
 ۹. با استفاده از پانل جستجوی کاوشگر، پرونده‌های زیر را جستجو کنید:

الف) پرونده‌هایی با پسوند EXE در درایو D:

ب) پرونده‌هایی که با حرف K شروع می‌شوند، اندازه‌ی آنها حداقل ۱۶ کیلوبایت است و در درایو C: قرار دارند.

ج) پرونده‌هایی که تاریخ ایجاد آنها از دو ماه پیش تاکنون است.

۱۰. کاوشگر ویندوز اکس‌پی را به گونه‌ای تنظیم کنید که پرونده‌ها و پوشه‌های پنهان را نمایش دهد.

۱۱. در پوشه‌ی My Documents چه پوشه‌هایی به صورت پیش فرض وجود دارند و به چه منظور به کار می‌روند؟

فصل چهارم

سازماندهی محیط کار

پس از آموزش این فصل، هنرجو می تواند:

- دلیل قالب بندی کردن درایوها را شرح داده و درایو خواسته شده را قالب بندی کند؛
- روی CD-ROM اطلاعات مورد نظر را بنویسد؛
- روش فشرده کردن پرونده ها و پوشه ها را توضیح دهد؛
- پرونده ها و پوشه ها را فشرده کند؛
- میانبرها را مدیریت (ایجاد، کپی، حذف و ...) کند؛
- روش های منظم کردن نشانه های واقع در میزکار را توضیح و انجام دهد؛
- تنظیمات نوار وظیفه در ویندوز اکس پی را بیان کند و انجام دهد.

۴-۱ آماده سازی درایوها

- قالب بندی منطقی: به طور معمول دیسک سخت رایانه، دارای ظرفیت بالایی است. برای مدیریت بهتر اطلاعات، دیسک های سخت را به نواحی کوچکتری به نام پارتیشن تقسیم بندی می کنند. هر پارتیشن در سیستم عامل ویندوز اکس پی به صورت یک درایو شناخته می شود. بعد از این که دیسک سخت به چند پارتیشن تقسیم بندی شد، باید هر درایو را به صورت منطقی قالب بندی کنید تا بتوانید اطلاعات را روی آن ذخیره کنید. قالب بندی منطقی هر درایو، سبب ایجاد سیستم پرونده (file system) روی آن

می‌شود. سیستم پرونده، سیستمی برای نگهداری و سازماندهی اطلاعات روی درایو است. در هنگام قالب‌بندی یک درایو، علاوه بر قالب‌بندی منطقی سکتور، شیار و سیلندر، بخش‌هایی مانند:

- سکتور رکورد راه‌انداز (در صورت راه‌انداز بودن درایو)

- جدول تخصیص پرونده

- جدول فهرست ریشه

- فضای داده‌های دیسک

نیز روی دیسک به‌وجود می‌آید. هر درایو می‌تواند یک بار قالب‌بندی شود و تا مدت‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

تذکر

قالب‌بندی یک درایو به دلیل دگرگون کردن قالب‌بندی پیشین سطح دیسک، سبب از بین رفتن کلیه پرونده‌ها و محتویات آن می‌شود. قالب‌بندی با عمل حذف کامل اطلاعات (Delete) یکسان نیست. بازیابی اطلاعات درایو قالب‌بندی شده دشوار و گاهی غیرممکن است. لذا مراقب قالب‌بندی اشتباهی درایوهای سیستم خود، به‌ویژه درایوهای دیسک سخت باشید.

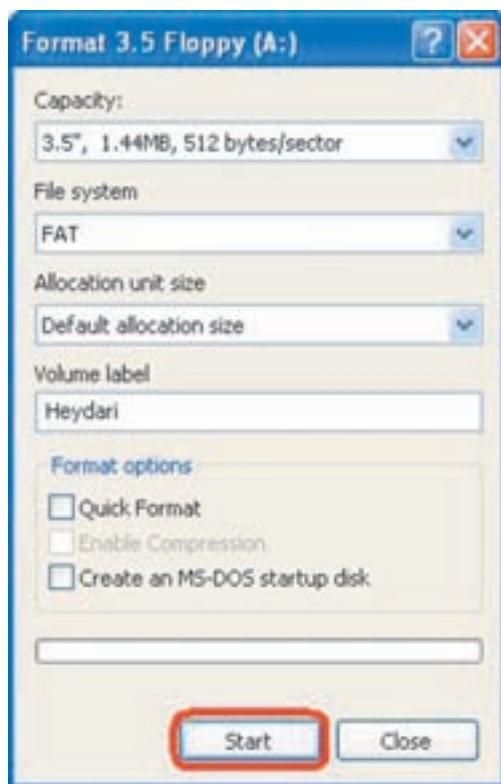
مراحل قالب‌بندی دیسک نرم

۱. یک دیسک نرم برای قالب‌بندی را درون درایو مربوط قرار دهید. (مطمئن شوید که سوراخ Write Protect آن بسته باشد، زیرا باز بودن سوراخ مانع تغییر محتویات آن می‌شود.)

۲. با باز کردن محیط کاوشگر ویندوز و انتخاب درایو دیسک نرم، روی آن کلیک راست و گزینه‌ی Format... را انتخاب کنید. (البته می‌توانید از منوی File نیز گزینه‌ی Format را انتخاب کنید.)

۳. در این مرحله کادر محاوره‌ای شکل ۱-۴ ظاهر و از شما خواسته می‌شود پارامترهای قالب‌بندی را مشخص کنید. این پارامترها عبارتند از:

الف) ظرفیت (Capacity): تعیین کننده‌ی ظرفیت درایو موردنظر است. برای دیسک‌های نرم معمولی، ظرفیت به صورت 3.5, 1.44 MB اینچ و 512 bytes/sector ظاهر می‌شود.

شکل ۱-۴ کادر محاوره‌ای مشخصات قالب‌بندی دیسک نرم

ب) سیستم پرونده (File System): تعیین کننده‌ی نوع جدول مدیریت پرونده است. در مورد دیسک نرم، تنها یک نوع سیستم پرونده‌ی FAT^۱ وجود دارد ولی برای قالب‌بندی درایوهای دیسک سخت، سیستم پرونده‌ی FAT32 و NTFS نیز قابل انتخاب است.

1. File Allocation Table

ج) اندازه‌ی واحد تخصیص (Allocation Unit Size): تعیین کننده‌ی اندازه‌ی هر واحد قابل تخصیص برای نگهداری اطلاعات است. هر واحد قابل تخصیص معمولاً کلاستر^۱ نامیده می‌شود.

د) برجسب درایو (Volume label): نامی است که به درایو نسبت داده می‌شود. این نام بعداً نیز قابل تغییر است.

ه) گزینه‌های قالب‌بندی (Format Option): شامل تنظیمات اختیاری قالب‌بندی است که عبارتند از:

۱. قالب‌بندی سریع (Quick Format): با علامت‌دار کردن این گزینه، قالب‌بندی با سرعت بالاتری انجام می‌شود و اغلب به منظور حذف سریع همه‌ی محتویات درایو به‌کار می‌رود (جدول FAT پاک می‌شود).

۲. امکان فشرده‌سازی (Enable Compression): با علامت‌دار کردن این گزینه، درایو می‌تواند اطلاعات را به صورت فشرده نیز نگهداری کند. این گزینه برای درایوهای دیسک سخت با سیستم پرونده‌ی NTFS فعال می‌شود.

۳. ایجاد دیسک راه‌انداز (Create an Ms-Dos start up disk): در صورت علامت‌دار بودن این گزینه، بعد از پایان قالب‌بندی، پرونده‌های راه‌انداز در سکتور راه‌انداز کپی می‌شود و درایو موردنظر می‌تواند برای راه‌اندازی رایانه مورد استفاده قرار گیرد یا اصطلاحاً Start up یا Bootable شود. برای شروع عملیات قالب‌بندی، روی دکمه‌ی Start کلیک کنید. حال باید منتظر بمانید تا عملیات قالب‌بندی به پایان برسد.

تمرین

با انتخاب یک دیسک نرم که اطلاعات ارزشمندی ندارد، روند قالب‌بندی را به صورت عملی تجربه کنید.

تمرین

با انتخاب یکی از درایوهای دیسک سخت و باز کردن کادر محاوره‌ای Format، تفاوت کادر حاصل را با کادر شکل ۱-۴ بیان کنید (به خاطر داشته باشید روی Start کلیک نکنید).

باید توجه داشت که:

۱. امکان قالب بندی درایوهای سیستمی یا راه انداز وجود ندارد.
۲. در قالب بندی سریع، سطح دیسک بازیابی نمی شود.
۳. عملیات قالب بندی دیسک ها به وسیله ی اعلان دستور نیز قابل اجراست که در فصل هفتم، چگونگی انجام آن را مشاهده خواهید کرد.

۲-۴ نوشتن اطلاعات روی CD-ROM

امروزه قیمت CD و رایتر^۱ به صورت چشمگیری کاهش یافته و روی اغلب رایانه های شخصی، در دسترس هستند. ویندوز اکس پی دارای یک برنامه ی داخلی برای نوشتن اطلاعات روی CD-ROM است. نوشتن اطلاعات روی CD-ROM با کاوشگر ویندوز، یک فرایند ساده ی سه مرحله ای به صورت زیر است:

۱. انتخاب پرونده ها و پوشه ها و کپی آنها به ناحیه ی ذخیره سازی (Storage Area).
۲. بررسی حجم پرونده ها برای اطمینان از این که روی CD-ROM قابل ذخیره سازی هستند.
۳. نوشتن پرونده ها روی CD-ROM (Write).

مرحله ی ۱: پرونده ها و پوشه های مورد نظر را انتخاب کنید و از منوی File، گزینه ی Send to و زیرگزینه ی CD Drive را انتخاب کنید. با انجام این کار، ویندوز پوشه ها و پرونده های انتخابی را به فضای ذخیره سازی کپی می کند. البته روش های دیگری نیز برای انجام این کار وجود دارد.

با ارسال پرونده ها و پوشه ها به فضای ذخیره سازی، در بخش اعلان نوار وظیفه (Notification Area)، کادر کوچکی ظاهر می شود و پیام Files Ready to be written to the CD درون آن نوشته می شود. اکنون با باز کردن پنجره ی کاوشگر ویندوز روی نشانه ی CD-Drive کلیک کنید. کاوشگر، فضای ذخیره سازی را نمایش می دهد. ویندوز یک فلش روبه پایین روی نشانه ی هر پرونده یا پوشه نمایش می دهد که نشان دهنده ی موقتی بودن پرونده هاست

۱. به این درایوها CD-Writer گویند.